

УДК 811.161.2'367

Лілія СІЛЕВИЧ, Оксана МЕЛЬНИЧУК

КОНЦЕПЦІЯ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ (У контексті кредитно-модульної системи освіти)

Lilia SILEVYCH, Oksana MELNYCHUK

THE CONCEPT OF THE CURRICULUM ON BUSSINESS UKRAINIAN LANGUAGE ON THE BASIS OF THE CREDIT AND MODULAR SYSTEM

Анотація: у статті обґрунтовано концепцію типової програми з української мови (за професійним спрямуванням) для студентів медичних вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації зі спеціальностей “Лікувальна справа” та “Педіатрія”. Автори акцентують увагу на основних компонентах мовного професійного спілкування й особистісному чиннику у фаховому мовленні.

Annotation: the curriculum “Business Ukrainian Language” for the students of higher medical institutions of Ukraine of the III rd and IV th degree of accreditation on the medical speciality and the speciality of Pediatrics was substantiated in the scientific article. The authors pay much attention to the basic components of the individual factor of the professional intercourse.

Ключові слова: професійне мовлення, кредитно-модульна система, змістові модулі, типова програма.

Key words: professional intercourse, credit and modular system, curriculum, summary modulus.

Мета: розкрити сучасні методи, принципи та форми вивчення “Української мови (за професійним спрямуванням)” у контексті кредитно-модульної системи навчання.

За роки незалежного розвитку освіти України зробила відчутні кроки вперед. Здійснюються добре відомі кожному реформи в організації навчального процесу: заохочення нових форм, оновлення змісту та методики навчання, забезпечення національно-освітніх потреб усіх громадян країни. Для того, щоб такі засади набули практичного змісту, актуальним залишається завдання сучасної вищої школи віднайти форми і методи навчання, які не тільки забезпечували б якість знань, але й виховували у

студентів навички самостійно поповнювати свої знання, формували їх духовно багатими, освіченими, творчими, соціально активними особистостями, розкриваючи їм “секрети української мови”. “Знаючи ці секрети, ми можемо очистити рідну мову від суржику, повернути їй та собі самим національне обличчя” [3, 5].

Аналізуючи сьогодні останні науково-педагогічні дослідження кредитно-модульної системи [1; 2; 6; 7], слід зазначити, що ефективність більшості інноваційних технологій організації навчальних занять підтверджена.

Програму курсу “Українська мова (за професійним спрямуванням)” для студентів вищих медичних закладів освіти України III–IV рівнів акредитації складено для спеціальностей 7.110101 “Лікувальна справа”, 7.110104 “Педіатрія” відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм підготовки фахівців, затверджених наказом МОН України від 16.04.03 № 239, експериментального навчального плану, розробленого на принципах Європейської кредитно-трансферної системи, затвердженого наказом МОЗ України від 31.01.05 № 52.

Українська мова (за професійним спрямуванням) як навчальна дисципліна:

- ґрунтується на отриманих під час навчання в загальноосвітній школі базових знаннях із сучасної української літературної мови й інтегрується з дисциплінами українознавчого спрямування та іншими на рівні використання фахової нормативної лексики (медичної термінології);

- закладає основи вивчення студентами сучасної української літературної мови та формування вмінь застосовувати знання з української мови у процесі подальшого навчання та в професійній діяльності;

- є підґрунтям підготовки спеціалістів із високим лінгвістичним рівнем грамотності та культури писемного й усного ділового мовлення.

Програму структуровано на один модуль та два змістові модулі, теми – відповідно до вимог Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін.

Модуль 1. Культура усного та писемного професійного мовлення. Призначення та класифікація документів. Основні вимоги до укладання й оформлення текстів документів:

Змістові модулі:

1. Культура усного та писемного професійного мовлення.

2. Призначення та класифікація документів. Основні вимоги до укладання й оформлення текстів документів.

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: практичні заняття; самостійна робота студентів (СРС); консультації.

На заняттях вивчаються: основи сучасного професійного мовлення, медична термінологія, правила укладання фахової документації, культура наукової й професійної української мови.

Студент оволодіває обов'язковими практичними навичками: розрізнення функціональних стилів сучасної української літературної мови, укладання основних управлінських та медичних документів, переклад медичних текстів, удосконалення культури усного та писемного мовлення.

На практичних заняттях рекомендується:

- укладати формуляри та бланки різноманітних медичних документів;

- правильно використовувати мовні засоби відповідно до сфери професійного спілкування;

- використовувати фахову нормативну лексику;

- застосовувати та відтворювати готові тексти різних функціональних стилів;

формулювати власні висловлювання, будувати їх з урахуванням особливостей ситуацій професійного спілкування;

дотримуватись культури професійного монологічного та діалогічного мовлення;

готувати й виголошувати публічний виступ;

здійснювати переклади медичних наукових текстів з інших мов;

аналізувати етимологію медичних термінів;

конспектувати відповідні розділи курсу.

Поточна навчальна діяльність контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами.

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

усне опитування згідно з розробленими викладачем методичними вказівками;

систему тренувальних вправ і творчих завдань;

блок тестових завдань;

самостійні роботи;

написання та заслуховування рефератів;

виготворення індивідуальних папок із зразками професійної медичної документації тощо.

Підсумковий контроль засвоєння модуля здійснюється після його завершення.

Мета вивчення української мови (за професійним спрямуванням) – у досягненні кінцевих цілей, які встановлюються на основі освітньо-професійних програм підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модуля (гуманітарна освіта), і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через уміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевої мети до кожного модуля, або змістового модуля висуваються конкретні завдання у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань.

Кінцевими цілями дисципліни є перевірка:

володіння державною мовою (усною та писемною) на рівні, передбаченому Законом про мови;

наявності ґрунтовних знань із сучасної української мови (знання теоретичного матеріалу, правил та вмінь підкріпити їх прикладами);

обізнаності з проблемами розвитку української мови на сучасному етапі, функціонуванням її як державної;

уміння використовувати фахову нормативну лексику;

уміння грамотно й оперативно укласти зразки медичних документів;

рівня культури усного та писемного професійного мовлення;

професійної мовнокомунікативної компетенції лікаря.

Завданнями змістового модуля 1. *Культура усного та писемного професійного мовлення виступають:*

розуміння поняття мови як суспільного явища, усвідомлення її ролі в житті кожної людини, народу та держави;

пояснення спільного та відмінного між мовою і мовленням, сучасною українською та сучасною українською літературною мовами;

висновки про фахове мовлення як складову загальнонаціональної мови;

розвиток практичних навичок правильного використання різних мовних засобів відповідно до сфери і мети висловлювання;

інтерпретація структурної характеристики функціональних стилів сучасної української літературної мови;

демонстрування вмінь користуватися сучасними медичними словниками;

збагачення активного мовленнєвого словника студентів фаховою термінологічною лексикою;

формування вмінь та навичок вільного володіння багатими виражальними засобами мови на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях; удосконалення культури писемного та усного мовлення студентів;

формування навичок етики професійного дискусивно-полемічного спілкування медичних фахівців;

демонстрування засвоєння основних вимог до оформлення документів.

Варто акцентувати увагу на наступних конкретних цілях змістового модуля 2. *Призначення та класифікація документів. Основні вимоги до укладання й оформлення текстів документів:*

засвоїти поняття “документ”, “діловодство”, “документообіг”, “реквізит”, “бланк”, “формуляр”;

сформуувати вмінь та навички правильного оформлення документів різного типу, високий рівень грамотного й оперативного укладання основних різновидів професійної документації;

навчитися визначати загальні та специфічні функції документів, реквізити документів;

демонструвати навички володіння культурою усного та писемного професійного мовлення;

активізувати розумову діяльність студентів, урізноманітнюючи тексти документів та форми укладання документів.

Для активізації методів навчання, з метою реалізації конкретних педагогіч-

них цілей пропонуємо систему вправ і завдань:

Завдання 1. З'ясуйте значення слів: криз – криза; дефективний – дефектний; ефект – афект; в'язи – м'язи; стрес – струс; сердечний – серцевий – сердешний; психіатричний – психічний – психологічний; болісний – болочий; відчуття – почуття; шкірний – шкіряний.

Завдання 2. Поясніть спільне та відмінне у значенні слів, що входять у синонімічний ряд. Уведіть синоніми в речення.

1. Болісний – мученицький, страдницький, страждальний, пекучий, щемкий, щемливий.

2. Вада – недолік, хиба, порок, прогалина, ганж, дефект.

3. Видужувати – здоровшати, одужувати, поправлятися, виліковуватися.

4. Виснаження – безсилля, ослаблення, слабкість, кволість, знемога.

5. Гарячка – температура, жар, лихоманка, пропасниця.

Завдання 3. Користуючись Глумачним словником медичних термінів [4], з'ясуйте значення поданих медичних термінів, складіть з ними словосполучення.

Артеріальний, епілепсія, аритмія, судина, судома, автоінфекція, анемія, остит, баротерапія, алергія, кровообіг, реаніматологія, плевра.

Завдання 4. Користуючись орфографічним словником українських медичних термінів [5], позначте наголос у наступних словах:

амбулаторний, спинномозкова, гіпнотерапія, післяпологовий, міжреберний, голкорексфотерапія, епілепсія, м'язовий, нирковий, псевдобагатошаровий, сироватковий, ультразвуковий, очний.

Завдання 5. Висловіть у тезах свою думку про здоров'я у фізичному, духовному, моральному, соціальному, економічному аспектах, зважаючи на слова Аристотеля: “Немає товариша, рівного здоров'ю, немає ворога, рівного хворобі”.

Завдання 6. Доберіть синоніми до медичних термінів (користуючись словником):

апатія, анемія, вакцинація, базальний, геріатричний, малярія, симптом, авітаміноз, інгаляція, секреція, лапаротомія.

Завдання 7. Підготуйте доповідь “Історія розвитку сучасного ділового документа” за планом:

1. Історія розвитку писемності.
2. Складання документів за часів Київської Русі.
3. Діловодство в Запорізькій Січі.
4. Колезьке діловодство.

5. Радянське діловодство.

6. Сучасне діловодство в Україні.

Завдання 8. Продовжіть речення:

1. Гриф – позначка про ступінь ...

2. Заголовок до тексту – реквізит, що відображає ...

3. Сторінки документа нумеруються ...

4. Наявність додатків до документа зазначають так ...

5. У діловодстві використовують такі способи датування ...

6. Печатка повинна частково захопити ...

Завдання 9. Розкрийте значення слів:

стандарт, інструкція, документознавство, документообіг, текст, бібліографія.

Завдання 10. Напишіть автобіографію. Визначте, який це документ за походженням, призначенням, місцем та способом виготовлення, стадіями створення.

Вважаємо, що впроваджена типова програма з української мови (за професійним спрямуванням) для студентів медичних вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації сприятиме організації кредитно-модульної системи навчального процесу з вивчення дисципліни в контексті Болонського процесу.

Зазначені в програмі методи, принципи організації навчального процесу наповнять традиційні форми діалогічним змістом, суб'єктною взаємодією учасників освітнього процесу; допоможуть у формуванні важливих якостей особистості – організованості, дисциплінованості, самокритичності, ініціативності та самостійності; сприятимуть вихованню громадянина, адаптованого до життя в демократичному суспільстві.

Проблематика курсу є актуальним і перспективним питанням сучасного вітчизняного мовознавства як стосовно подальших досліджень, так і підвищення мовної компетентності студентів вищих медичних навчальних закладів, піднесення престижності української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глозов О. Л. Проблема інтеграції української системи вищої освіти у Болонський процес / Глозов О. Л. // Українська освіта у світовому часопросторі: [матеріали Другого Міжнародного конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.)]. – К.: Українське агентство інформації та друку “Рада”, 2007. – Кн. 1. – С. 114–115.

2. Іванцова О. П. Аналіз використання принципів, методів і форм у модульно-рейтинговому навчанні / Іванцова О. П. //

Українська освіта у світовому часопросторі: [матеріали Другого Міжнародного конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.)]. – К.: Українське агентство інформації та друку “Рада”, 2007. – Кн. 1. – С. 114–115.

3. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський. – Львів: Бак, 2009. – 344 с.

4. Литвиненко Н. П. Тлумачний словник медичних термінів: рос., латин. та укр. мовами: [для лікарів, науковців, студ. мед. навч. закл.] / Н. Литвиненко, Н. Місник. – К. – Ірпінь: ВТФ Перун, 2010. – 848 с.

5. Орфографічний словник українських медичних термінів. – Львів: Видавничо-друкарська спілка “СЛОВНИК”, 1993. – 473 с.

6. Рожкова Л. І. Застосування модульно-рейтингової системи у навчальному процесі: досвід, проблеми, шляхи вдосконалення / Л. Рожкова // Українська освіта у світовому часопросторі: [матеріали Другого Міжнародного конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.)]. – К.: Українське агентство інформації та друку “Рада”, 2007. – Кн. 1. – С. 440–441.

7. Чернова К. О. Українська освіта: адаптація до європейського освітнього простору / К. Чернова // Українська освіта у світовому часопросторі: [матеріали Другого Міжнародного конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.)]. – К.: Українське агентство інформації та друку “Рада”, 2007. – Кн. 1. – С. 538–539.

Стаття надійшла 24.01.2011 р.

УДК 378.147; 378.09(477)

Андрій ЧЕРЕП

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ЕТИКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Andriy CHEREP

TRAINING AND METHODOLOGICAL SUPPLY OF PROFESSIONAL PREPARING OF THE TEACHERS OF ETHICS IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Анотація: у статті розкрито сутність навчально-методичного забезпечення професійної підготовки вчителів етики у ВНЗ України.

Annotation: the article deals with the problem of the essential teaching of ethics of teacher training in higher educational establishments of Ukraine.

Ключові слова: компетентність, професіоналізм, підготовка майбутнього вчителя.

Key words: competence, professionalism, preparation of future teachers.

Мета: розкриття сутності навчально-методичного забезпечення професійної підготовки вчителів етики у ВНЗ України.

Сучасний стан розвитку нашої держави характеризується здійсненням перебудови всіх сфер суспільства. Успішне вдосконалення тих перетворень, які відбуваються, багато в чому залежить від кадрів, а точніше – якості професійної підготовки спеціалістів. Сьогодення вимагає від них компетентності й високого професіоналізму. Не є винятком і

підготовка педагогічних кадрів для загальної середньої та вищої освіти.

На систему освіти в даний час покладено вирішення багатьох соціальних завдань щодо виховання всебічно і гармонійно розвиненої особистості, підготовки свідомих, високоосвічених людей, котрі здатні здійснювати як фізичну, так і розумову працю, активно включатися в діяльність у різних сферах народного господарства, суспільного й політичного життя, науки, культури тощо, про що зазначено в Законі України “Про освіту” [12].